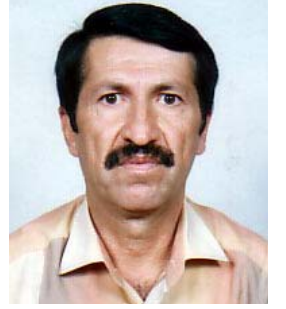


گرنگی یا دامه‌زراندنا بنگه‌هی لالش یی ره‌وشه‌نبیری وکومه‌لایه‌تی



حسین چمانلی

۱- ده‌ستنیشان کرنا (دهوک) وهک سه‌نته‌ر وناقهنده سهره‌کی یا فی بنگه‌هی، تشته‌کئی دجه‌ئی خۆ دایه، ژبه‌ر جه‌ئی فی باژی‌ری بی سستراتیژی وهک مه‌زترین و نیش‌یکترین باژی‌ری کوردی بو ئی‌زدی‌بین پارچه‌بین دی بین کوردستانی ژ، زیده‌باری یا دیرین ل گهل ئی‌زدی‌تیی وئه‌ف ده‌قه‌ره ژ، ده‌قه‌ره‌کا ئی‌زدی نشینه.

۲- هه‌لب‌ئارتنا ناقی (لالش)، هه‌لب‌ئارتنه‌کا پیروژ وهویر وناقلا‌نه ودجه‌ئی خۆ دایه، هه‌ر ئی‌زدی به‌کئی ره‌سن وئۆلدار، ل رۆژین پیروژ وئه‌نگافی‌یان هه‌وارا خۆ دگه‌هینه (لالش).

۳- دانانا درویشمی «لالش هه‌رده‌م کانیه‌کا زه‌لاله ده‌ورته درۆباری ره‌وشه‌نبیری کوردی دا»، دانانه‌کا شاره‌زا وه‌وستایانه‌یه، (دوو چوچک ب به‌ره‌کی بین کوشته‌ین) ژلایه‌کی خۆ ژ گهل خۆ بی (کورد) جودا وقه‌ده‌ر نه‌کسری به، ژ نالیج دی ژ ی تایبه‌تمندی یا خۆ وهک (ئیزی) له‌برچا‌ف گرتی به.

۴- ئەف بنگه‌هه دشی‌ت و بی شیای پتر ژ هه‌ر بنگه‌هه سه‌نته‌ره‌کی دی، ره‌وشه‌نبیری وه‌ونه‌رمه‌ند وکه‌سایه‌تی خودان شیانی‌ن ده‌قه‌ره‌ی ل ده‌وره‌یه‌ین خۆ خه‌ره‌که‌ت ودرتورسمین جفاکی ونا‌یی‌نی دا رۆلی خۆ بی‌سینیت، لفتی‌ری گرنگه ناما‌ژه ب رۆلی ئەندامین فی بنگه‌هی به‌ینه‌ته دان ددانانا په‌رتوو‌کین تایبه‌ت ب خواندنا ئی‌زدی‌تیی هه‌

کو ئەفه تشته‌کئی دیرۆکی به ومانا وی ل گهل مانا گهل کورده.

۵- بنگه‌هی لالش وهک جه‌ه‌کئی ره‌وشه‌نبیری وجفاکین دیار، بی شیای به‌ری هژماره‌کا به‌رچا‌ف ژ وان که‌سایه‌تی و سبایه‌تمه‌دار وه‌وشه‌نبیری وه‌ونه‌رمه‌ندی‌ن ده‌ینه کوردستانی وده‌وک بده‌ته خۆ به‌یین سه‌ره‌داننا وی بکه‌ن وه‌نده‌ک جاران پشکداری ب‌ژا‌ف وچه‌ل‌نگی‌ین وی ژ ی بن.

۶- بنگه‌هی رۆله‌کئی باش دیتی به، بو میته‌قان کرنا که‌سایه‌تی‌ین ئی‌زدی‌ین ل ده‌قه‌هی کوردستانی د‌ژین وه‌کی: نه‌روپا، نه‌رمه‌نستان، جو‌رجیا و قی‌رخستان وه‌تد... ئەف په‌یوه‌ندی به پیدایه‌تی وگرنگن، چ وهک کورد، چ ژ وهک ئی‌زدی..

۷- به‌رفه‌ره‌ه‌ه‌ونا بنگه‌هی لالش، نیشانا گرنگی وچه‌باتا وی به... ئەف به‌رفه‌هی یا ب خۆفه دیتی ب تایبه‌تی پشتی نازادی یا عیرا‌قی ل سالا ۲۰۰۳ ئ پینگاشه‌کا دروست وپسروژ بو... بنگه‌هه شیا شوین تبلی‌ن خۆ ل وان ده‌قه‌ره‌ین ئی‌زدی نشین بین ژنوی رزگارکری، به‌ی‌لیت و جاره‌کا دی باوه‌ری ب خۆبو‌نی وهک کورد و وهک ئی‌زدی بو خه‌لکئی وان ده‌قه‌ره‌ان په‌یدا بکه‌ت.. بی گومان ئەف ده‌قه‌ره ژمی‌زه‌یه ل بن نیری‌ ته‌ریب وچه‌وساندنی دنال‌ن.

۸- ب دیننا مه، رۆژ بو رۆژی دئ رۆل وباری بنگه‌هی (لالش) گران‌ل‌ج هیت، له‌ورا داخوا‌زا بارسفکی و سه‌ره‌که‌فتی بو دکه‌ین..

چ پینه‌فیت کوردین موسلمان بتنی چونکو کورد بوون دهاتنه چه‌وساندن، به‌لی کوردین ئی‌زدی دوو جارن دهاتنه چه‌وساندن وده‌کفته به‌ر فشار، جاره‌کئی ژبه‌ر کوردینی یا وان و جاره‌کئی ژ چونکو ئی‌زدی نه. سه‌ره‌کدایه‌تی یا سیاسی یا بزاقا رزگاربخوا‌زا کوردستانی هه‌ر زوی هه‌ست ب فی مه‌ترسی‌ی دکر..

پشتی ئیکه‌مین سینه‌هی یا نازادین ل سالا ۱۹۹۱ ئ و دامه‌زراندنا په‌رله‌مان و حکومه‌تا هه‌رێما کوردستانی، هژماره‌کا ره‌وشه‌نبیری کوردین ئی‌زدی- پشتی ب‌ژا‌ف و وه‌ستیانی- شیان ناقه‌نده‌کا تایبه‌ت ب هونه‌ر وه‌وشه‌نبیری وکه‌لتور و ده‌قه‌ره‌ خۆفه دامه‌زرب‌ین. کورت وکرمانج ب دیننا مه گرنگی یا بنگه‌هی (لالش) دقان خالان دا خۆیا و ناشر دبی‌ت:

پروژۆکۆلا هه‌فکاریی



- ۱- نووکرن و به‌رده‌وام کرنا پروژۆکۆلا هه‌فکاریی یا ۲۰۰۰/۲/۱۸ دناقبه‌را بنگه‌هی لالش (دهوک) و مالا ئی‌زدیان (ئۆل‌نبۆرگ) دا.
- ۲۰۰۶/۵/۲۷ ل باره‌گه‌ها ده‌سته‌یا بلند یا بنگه‌هی لالش (دهوک)، کوردستانی باشور) دال سه‌ر داخوا‌زا کومیسیتی‌یا برتقه‌به‌ر یا بنگه‌ها لالش و نوونه‌رتیا مالا ئی‌زدیان بریار هاته سته‌ندن ده‌ره‌قا ژ نووکرن و به‌رده‌وام کرنا پروژۆکۆلا ژۆرگۆتی ب فی ناقه‌رۆکئی:-
- ۱- هه‌ردوو ئالی ژ کار وچه‌باتی خوه دا سه‌ره‌خوه نه.
- ۲- هه‌ردوو ئالی کارن خه‌بات و ته‌فگه‌را خوه، ته‌یه‌تی گۆتارین لیکۆلی‌نی بوه‌شین، و ده‌گره‌ین زمانین دن وه‌فبگه‌هه‌زن.
- ۳- هه‌ردوو ئالی ژ د واری نووچه، گۆتار، گۆتار، پرتووک، کاسیت، ئارشیف و ماتیریالی‌ین پیوسته دن دا دخمه‌تا هه‌ف دا بن.
- ۴- هه‌ردوو ئالی ژ گه‌ره‌کی ری خوه‌شکرن، کو وه‌شانین وان بین نوو بگه‌یژن هم خوه‌ده‌قانی و دل‌یت، هم ژ ی بین ئه‌لمانیا‌یی.
- ۵- هه‌ردوو ئالی ژ حازریا خوه رادگه‌هین، دچی‌بوونا ده‌ره‌ف‌تان ره نوونه‌رتی‌ین خوه بشین جهم هه‌ف، ژبو ئی‌زدی‌کفا ناسوون و ئاشنا‌بوونا کارین هه‌ف.
- ۶- په‌مانا هه‌فکاریی گه‌ره‌کئی دخمه‌تا زمان، چاند، کولتور و نه‌ته‌وه‌ی وئۆلا ئی‌زدی‌تیی دا به.
- ۷- ئەف هه‌فکاری دژی تو کۆمه‌له و ری‌خسته‌ین دن نینه، ئەو ل و دل‌یت بن یان ده‌ره‌فی و دل‌یت.
- ۸- هه‌ردوو ئالی ژ حازریا خوه رادگه‌هین کۆمه‌له و ری‌خسته‌ین دن را (ئه‌گه‌ر داخوا‌زا وان هه‌به) بکه‌فن ناقا هه‌فکارین. ده‌ری وان ژ براتی‌ی وه‌فکارین ره فکه‌ری به.
- ۹- په‌مان د ده‌ما مۆکرن، به‌ره‌فکرن و وه‌شنا خوه دا دکه‌هه قاما خوه.

- بنگه‌هی لالش یی ره‌وشه‌نبیری وکومه‌لایه‌تی (دهوک، کوردستان باشور) - مالا ئی‌زدیان (ئۆل‌نبۆرگ، ئه‌لمانیا) ۲۰۰۶/۶/۲۱

فیتسیفالا لالش یا ره‌وشه‌نبیری ۲۰۰۶ خورتکرن و پیشه‌چونا بزاقا ره‌وشه‌نبیری نه‌ته‌وی به



نادر خمو

ره‌وشه‌نبیری مه پتر د دلسۆزین وژ گه‌مارا هنده‌ها سالین ره‌ش و تاری پاک بکه‌ن وراسته‌قینیا وی خویا بکه‌ن. هه‌ر چه‌نده ئەف په‌ردا ره‌شال ل درتیا دیرۆک ب مه سه‌رمه‌دا هاتی ئەگه‌ر ئەو بوو دیرۆکا مه بده‌ست مه نه‌دهاته نقی‌سین بو هندی ئەم نه‌د نازادبووین به‌لکو هه‌رده‌م بده‌ست ناخزین گهل مه‌بوو.

دیسان ده‌سته‌یا بلند یا بنگه‌هی لالش یی سه‌ره‌کی له‌ره‌ه‌ر داینده دا تایین خۆ به‌ر فره‌تر لی بکه‌ت ل هه‌ولیرا پایته‌خت و سلیمانین ول چه‌ندین جه‌ین دی ل کوردستانا مه‌زن و لده‌ره‌فی وولاتی.

قبايه ئی‌رو بسپۆر و ره‌وشه‌نبیری و خه‌مخو‌رین میلیه‌تی کورد لقی جه‌ی خه‌فه بووین و فی فیتسیفالا لالش یا ره‌وشه‌نبیری یا پر ژ هه‌ژ بگیانه‌کی برانیا کوردایه‌تی‌ی دوه‌ل‌ته‌کی فره‌ه تاین و فره‌ه نه‌ته‌وه‌دا دکوردستانا نازاد دا دکیرن ب‌ژا‌ف ره‌وشه‌نبیری نه‌ته‌وه‌یی و به‌رف دامه‌زراندنا ده‌وله‌ته‌کا کوردی یا سه‌ره‌خۆ.

لژی‌ر دروشمی (لالش هه‌رده‌م کانیه‌کا زه‌لاله ده‌ورته درۆباری ره‌وشه‌نبیری کوردی دا) ئی‌رو فیتسیفالا لالش یا ره‌وشه‌نبیری لژی‌ر سه‌ره‌رشته‌یا به‌ریز (فه‌له‌که‌ددین کاکه‌یی) و ه‌زیری ره‌وشه‌نبیری یی هه‌رێما کوردستانی ل‌رۆژین ۱۳-۱۴-۲۰۰۶/۷/۱۵ ئ ل گۆلا محمد عارف ده‌ینه گێران. هه‌ژبه‌ بیژین کو بنگه‌هی لالش ل ۱۹۹۳ لده‌وک هاته دامه‌زراندن و ئیک ژ ده‌سته‌فیتین گرنگ بوو بین سه‌ره‌لدانا ۱۹۹۱ ئ و ئیک ریزی گهل کوردستانی و به‌ره‌مه‌ن خوینا شه‌هیدین بزاقا رزگاربخوا‌زا کوردستانی هاته نه‌نجامدان.

بنگه‌هی لالش رۆله‌کئی گرنگ د (۱۲) سالین ب‌زیدا هه‌بوویه ل‌دۆر بلند کرنا ناستی ره‌وشه‌نبیری وجفاکی هشیارکرنا هه‌ستی نه‌ته‌وه‌یی و موکوومکرنا پیکشه‌ ژبانان ب ئاشتیانه و ناقا جفاکئ مه‌دا ب هه‌موو ئۆل وچین و نه‌ته‌وانقه و ل‌بن سیسه‌را ئاشتی‌ین و نازادین و دیموکراسی‌ی یا به‌رقراربووی لژی‌ر ئالاین په‌رله‌مان و حکومه‌تا هه‌رێما کوردستانی.

ژبه‌ر هندی گهل مه ئی‌رو یی به‌رف کۆمه‌لگه‌هی مه‌ده‌نی و شارستانی‌ی هه‌ دچی‌ن ب نارمانجا خورتکرن و پیکشه‌برنا دامو و ده‌زگایین کۆمه‌لگه‌هی مه‌ده‌نی دکوردستانا نازاددا. دنه‌نجامدا بنگه‌هی لالش دماوی ديارکریدا گهل‌ک نارمانج بده‌ستخوه ئینایه مینا دامه‌زراندنا (۱۲) نقی‌سینگه‌ه و تایین دی لده‌قه‌رتین جودا جودا ئەوین نو هاتینه نازادکرن ب مه‌ره‌ما به‌ی‌زکرنا بزاقا ره‌وشه‌نبیری نه‌ته‌وه‌یی ژبو خه‌مه‌تا گهل و وولات دکه‌ل‌ک بیافاندا.

له‌ورا نه‌ره‌که‌کی فه‌ره له‌سه‌ر ملی‌ن



کوردستانی وهک ئه‌ره‌که‌کی نه‌ته‌وی و وهک مافه‌کی مه یی ره‌وا درتیی نه‌کریه ژبو پشته‌فانیا بنگه‌هی لالش نه هه‌ر ئەفه خه‌مخۆزین بنگه‌هی دلنیا دکه‌ین کو رۆژه‌کئی رتقه‌به‌ریا ئیدارا کوردستانی وپارتی ل ده‌قه‌ره‌ئ ئەو مافه نه‌دایه خۆ به ده‌ستی‌ن خۆ نه‌ژ دوور و نه‌ ئی‌زدی‌ک دناف کاروبارین مه بکه‌ن و ئەم ژ ی داخوا‌زا ژ ته‌ف پارتین کوردستانی دکه‌ین مینا جارا ژمه‌را د پشته‌فان بن بی ی قه‌ید و مه‌رج و بنگه‌هی لالش هه‌ر بنگه‌هی لالش نه کچک...!!

ده‌سته‌یا بلند یا بنگه‌هی لالش / دهوک

به‌رگه‌ریا وی پتر و خه‌ملی و ده‌ره‌گه‌هی ئەندامه‌تیا بنگه‌هی وگۆتارین لالش، نور لالش، دیوان لالش، چرای لالش و تۆرا لالش یا ئەله‌کترونی و رۆژناما دهنگی لالش سینگی وان بی قه‌که‌ریه ژبو ته‌ف ره‌وشه‌نبیری مه بی ی فه‌رق و جودایی یا بیر وه‌زا نه هه‌ر ئەفه ل کۆنفرانس و کۆنگرین سالانه بین لالش هه‌ر ئەندامه‌کی لالش ل گۆر په‌یره و په‌رۆگرامی لالش مافی دهنگان و خۆ پالوتنی ل هه‌لب‌ئارتین ده‌سته‌یا رتقه‌به‌ریا بنگه‌هی هه‌یه وئ هه‌ب وئ ژ ی ب شانازی هه‌ دبیژین کو سه‌ره‌وکئی حکومه‌تا

سه‌ره‌دان

به‌ریز عیدو بابا شیخ شیبورداری ریزدار مام جلال تاله‌بانی سه‌رۆک کۆماری عیرا‌قا فیدرال وکابانیا خۆ خاتو مریم حسن ئەنداما په‌رله‌مانی کوردستانی ل رۆژ ۲۰۰۶/۶/۱۸ ب سوپاسی هه‌ سه‌ره‌دان بنگه‌هی لالش ل دهوک کرن و ژلای به‌ریزان سعید سلو و رشید میرزا ئەندامین ده‌سته‌یا بلند یا بنگه‌هی هه‌ هاتن پیشه‌وازی کرن ول سه‌ر ره‌وشا بنگه‌هی دان و ستانندن کرن. هه‌ژ ی گۆتین به به‌ریز عیدو بابا شیخ د ده‌فته‌را سه‌ره‌دان دا ئەف په‌یف ژ ی نقی‌سی به:-

« زۆر خوشحالم ب سه‌ره‌دان بنگه‌هی مه یی هه‌یژا بنگه‌هی لالش، سه‌ره‌دان من هیفیدارم بیت فه‌گه‌ریان بو لالش وکهو بنگه‌ه کو بیت بنگه‌هه‌ک بو هه‌موو ئەفینداری‌ن ره‌وشه‌نبیری وئۆلا ئی‌زدیان هیفیا پیکشه‌فتنی و سه‌ره‌که‌فتنی بو بنگه‌هی دخوا‌زم و نومیده‌وارم رۆلی خۆ به‌ی‌زت بو پیشه‌فهرنا جفا‌تا شارستانی، دیسان ریز و خۆشه‌ویستی.»

حه‌ز دکه‌ین به‌ریز عیدو بابا شیخ و ته‌ف ئەفینداری‌ن ره‌وشه‌نبیری وئۆلا ئی‌زدیان دلنیا که‌ین کو بنگه‌ه هه‌ر بنگه‌هی لالشه و دارا

فیتسیفالا ره‌وشه‌نبیری لالش فیتسیفاله‌کا ژ هه‌ژ یه

ره‌وشه‌نبیری ۲۰۰۶ کو ب راستی گه‌ورترین فیتسیفالا ره‌وشه‌نبیری ل ده‌قه‌ره‌ی، بگه‌ر ژ ئالین ناقه‌رۆکئی و په‌رۆگرامی هه‌ وژ سمینارین جوراوجور وانه‌بیژین تایبه‌تمه‌ند ب واری میژوو و جوغرافیا و فکلۆژی کوردی و که‌له‌توری ئی‌زدی‌تیی هه‌ وچه‌ندین نقی‌سه‌رتین ب نا‌ف و ده‌نگ ل کوردستانی وجیهانن. ب راستی ئەف بزاقین هه‌روه‌سا مه‌زترین رتکین ژبو ناساندنا ئی‌زدی‌تیی ب جیهانی و هه‌روه‌سا هانده‌رکی مه‌ز نه‌ ژبو کاروان بزاقا ره‌وشه‌نبیری ل ده‌قه‌ره‌ی و ل‌دوماهی ده‌ست خوشی‌ن ل بنگه‌هی لالش دکه‌ین ژبو فی کارئ مه‌زن وئومیدوه‌ارین ئەف بزاق وچالاک یه د به‌رده‌وام بن و لالش هه‌ر بیه‌ت کانیه‌کا زه‌لال و بچه‌ت دناف رۆباری ره‌وشه‌نبیری یا کوردی دا.

دا فی دروشمی ب شیوه‌یه‌کی پراکتیکی بکارینت نه‌وژی ب رتکا سازدانا چه‌ندین کار و بزاقین ره‌وشه‌نبیری مینا گۆفارا لالش و رۆژناما دهنگی لالش و گیترا‌نا چه‌ندین سمینار و وه‌رژین ره‌وشه‌نبیری. هه‌روه‌سا به‌شاری کرن دچاره‌سه‌ریا چه‌ندین ئارشین کۆمه‌لایه‌تی ئەوین تایبه‌ت ب ئی‌زدی‌انقه. هه‌روه‌سا بنگه‌هی لالش بوویه ژیده‌رکی باش ژبو نقی‌سه‌فان و قه‌که‌زله‌رتین ل سه‌ر تاین و که‌لتورین ئی‌زدیان دنقین. دیسان پشتی نازادکرنا عیرا‌قی ل نیشانا سالا ۲۰۰۳ بنگه‌هی لالش چه‌ندین لغین خۆ فه‌کرنه ل وان ده‌قه‌رتین ئی‌زدیان ئەوین تازه هاتینه نازادکرن.

بنگه‌هی لالش کارو شیانی‌ن زیده مه‌زاختن ب هه‌فکاری و هاریکاری و ه‌زاره‌تا ره‌وشه‌نبیری یا حکومه‌تا هه‌رێما کوردستانی ژبو نه‌نجامدان فیتسیفالا لالش یا



شکری رشید خیرافای

بنگه‌هی لالش هه‌ر ژ رۆژا هاتیه‌ه دامه‌زراندن ل گولانا سالا ۱۹۹۳ و دروشمه‌ک بلند کری ناقی (لالش هه‌رده‌م کانیه‌کا زه‌لاله ده‌ورته درۆباری ره‌وشه‌نبیری کوردی دا).

بنگه‌هی لالش کاری به‌ دامه‌وه‌یه‌کی کیم